

De kunst van het bekappen

Geesje Rotgers en Wilma Wolters

Een keer, twee keer of misschien drie keer per jaar, soms gebeurt het nog vaker: geiten bekappen.

Het is een terugkerend karwei op melkgeitenhouderijen. Nederland kent maar een paar

geitenbekappers. In Geitenhouderij vertellen zij over hun werk.

Geitenklauwtjes kennen weinig grote problemen, maar onderhoud is wel degelijk nodig. De snelheid van de hoorn groei is grotendeels afhankelijk van het voerniveau en de productie van een geit. Er is dus ook geen advies te geven over het juiste aantal keren bekappen per jaar; dat is erg bedrijfsafhankelijk, zo weten de klauwbekappers.

De kunst

Een goed jaar heeft AB Zuid-Holland nu de beschikking over een klauwbekapbox voor geiten en vijf bekappers. In vergelijking met

koeien bekappen is het bekappen van geiten geen moeilijk werk, volgens relatiebeheerder Gerard van Vliet: "Je hebt het sneller geleerd en de aandoeningen zijn minder complex. Het belangrijkste en misschien wel moeilijkste is dat je met geiten moet kunnen omgaan, je moet feeling met ze hebben." Geitenbekappers Toon van den Heuvel uit Oirschot en Anton van Engelenhoven uit Achterberg vinden ook dat je het bekappen snel kunt leren, maar dat daarna nog de handigheid en snelheid moeten komen. "En dat kan wel maanden duren." Stein van Kempen uit Rijkevoort,

al tien jaar geitenbekapper, op dit moment met acht man personeel, stelt het nog extremer. "Niet iedereen kan het leren. Van de twintig is er misschien een die het goed kan. Ik ben dan ook selectief met het aannemen van personeel."

Wat is dan het moeilijkste? De juiste stand van de hoef te verkrijgen, zo vertellen de bekappers. Het klauwbeen, het bot onder de lederhuid, moet horizontaal op de vloer staan. Verder moet je niet te diep knippen om de juiste dikte van de klauw te behouden. Ook wijst Van Kempen op het feit dat niet alleen de beide klauwen van één poot, maar ook beide voorpoten en beide achterpoten even hoog moeten zijn. "Anders loopt het dier scheef en krijgt de ene klauw/poot meer gewicht te dragen dan de ander. Dat kan problemen opleveren, pijn doen en een lagere voeropname betekenen."

Van Engelenhoven voegt nog toe: "Maar het allerbelangrijkste is misschien wel de hygiëne. De bekapboxen spuit ik na elk bezoek schoon en ik ontsmet ze. Ook alle materiaal wordt schoongemaakt en ontsmet en de overalls worden op 95 graden gewassen."

Van Kempen zorgt er ook voor dat laarzen elke dag worden schoongemaakt en in dezelfde week niet opnieuw gebruikt. "Ook de mesjes worden schoongemaakt

en geslepen en zodoende pas na twee weken weer opnieuw gebruikt. De jongens moeten van mij elke dag andere kleren aan en mogen niet dezelfde fles drinken meenemen naar de volgende boer. Bovendien proberen we nu de bedrijven waar Q-koorts is, aan het eind van de week te plannen, zodat er een weekend tussen zit voor we naar een andere boer gaan." Ook de andere bekappers spuiten altijd de bekapboxen en andere materialen af en ontsmetten ze na iedere klant. Daarom heeft Van den Heuvel ook de houten onderdelen aan de bekapbox, zoals de bodem, laten vervangen door aluminium en werken hij en zijn bekappers in overalls en laarzen die de geitenhouder hen aanbiedt. Ook AB geeft zijn bekappers enkele richtlijnen mee rondom hygiëne. "Ze nemen schone kleding mee, moeten hun handen wassen en mogen niet in de stal eten", aldus Van Vliet.

Problemen

Het is ook belangrijk om stress bij de dieren zoveel mogelijk te voorkomen. Daarom werken alle bekappers met dieren in kleine koppeltjes en werken die af. Verder zien de bekappers niet veel klauwproblemen. Van den Heuvel: "Als ze maar op tijd gedaan worden." Van Kempen komt nog weleens

hoefbevangenheid tegen, een voedingsprobleem waarbij de dieren meestal te rijk gevoerd worden, "al is dat de laatste tien jaar wel teruggedropen". Ook ziet hij regelmatig een losse wand. "Die ontstaat bij te vochtige omstandigheden; als niet vaak genoeg wordt gestrooid, is de pot natter en zitten er meer bacteriën in die het hoorn aantasten. Als de dieren het alleen aan de voorpoten hebben, heeft het vaak met de (lekkende) drinkbakjes te maken."

Hoe vaak bekappen?

Van den Heuvel gaat uit van tweemaal per jaar bekappen. "Wel zien we soms duidelijk dat geiten die vaker dan twee keer worden bekapt, meer melk geven." Van Engelenhoven laat de keus aan de geitenhouder, maar kan hem wel altijd van advies voorzien. Van Kempen adviseert vaak om drie keer per jaar te bekappen, in ieder geval vlak voor het lammeren. "Ik denk dat 25 à 30 procent van mijn klanten dat doet, 30 à 40 procent laat het vijf keer in de twee jaar doen en 25 à 30 procent doet het elk half jaar." Van Vliet denkt dat tweemaal per jaar bekappen goed is voor een geit. "Na de lammertijd en vlak voor het dekken bijvoorbeeld. Maar in sommige gevallen kan eenmaal per driekwart jaar ook."

Een onbehandeld klauwtje.

Het wegsnijden van het overtollige hoorn.

Een klauwtje na het bekappen en ervoor.

Een bekapt klauwtje.

Foto's: Geesje Rotgers

Bekappen in Strijen

Het bekappen van de 700 melkgeiten van Cees en Anita Nootboom in Strijen is een flinke klus. Klauwbekappers Hans de Bondt (met bril) en Ton Reijn van AB Zuid-Holland schatten dat zij zo'n 40 geiten per uur kunnen voorzien van 'keurige klauwtjes'. En als geitenhouder Cees meehelpt, en de dieren de bekapbox in loodst, dan is 50 geiten per uur haalbaar.

Snel

De geiten zijn rustig en blijven nieuwsgierig, ondanks alle bedrijvigheid in de stal. Ook lijken zij weinig te geven onder de behandeling in de box. Het dier wordt in de box geleid, vastgezet, waarna de box 180 graden wordt gedraaid zodat het dier met de poten naar boven ligt. Een paar halen met het vlijmscherpe mesje is genoeg om alle overtollige hoorn te verwijderen.

Bij een enkele geit is de hoorn zo hard dat er een tang aan te pas moet komen om het weg te knippen. Binnen een minuut staan de meeste geiten weer 'buiten'.

"De klauwen van de geiten zien er in het algemeen goed uit", constateert Reijn. "Je kunt zien dat de geiten hier regelmatig worden bekapt. Op bedrijven waar dat niet gebeurt, kost het bekappen veel meer tijd om de veel te lange klauwen weer in model te krijgen."

Eigen bekapbox

De klauwbekappers van AB zijn voor het eerst aan de slag op dit bedrijf. Zij werken met de klauwbekapbox van de geitenhouders zelf. Cees: "Wij hebben besloten om zelf een klauwbekapbox aan te schaffen. En willen niet dat de bekappers hun eigen

boxen meebrengen." Cees wil niet het risico lopen dat met de box ziektekiemen worden binnengesleept. Enkele jaren geleden heeft het echtpaar geiten moeten afvoeren vanwege de ziekte CAE. "Stel je voor dat zo'n hardnekkige ziekte via een bekapbox weer op je bedrijf komt." Ook de Q-koorts is een reden om te kiezen voor bedrijfseigen materialen. "Je weet maar nooit of die kiem ook via materialen kan worden meegenomen", zegt Anita.

Drie keer

De geiten worden drie keer per jaar bekapt, elke vier maanden. Eind januari begint het aflammeren. Vlak daarvoor wordt er bekapt, zodat de aanstaande moeders tegen die tijd goed ter been zijn.

De zijkantelaar wordt gedraaid zodat de geit met haar klauwtjes naar boven ligt.

Ton Reijn en Hans de Bondt zijn sinds kort geitenbekappers bij AB Zuid-Holland.

Foto's: Geesje Rotgers

Kosten van bekappen

Van Kempen zegt zo'n 80 procent van de Nederlandse melkgeitenbedrijven als klant te hebben en vraagt overal 1,87 euro per geit. Per persoon doen zijn mannen zo'n twintig geiten per uur. Van den Heuvel komt op zo'n dertig tot veertig bedrijven in het hele land en zelfs in Duitsland en België. Er gaan altijd twee bekappers naar een klant, waarbij de een de voorklauwtjes knipt en de ander de achterklauwtjes. Zo doen zij gemiddeld zestig dieren per uur. Zijn klanten betalen tussen 1,60 en 2,00 euro per dier, afhankelijk van de afstand vanaf Oirschot en of ze een bekapbox mee moeten nemen of niet. AB Zuid-Holland rekent met een uurprijs

voor leden van 35 euro en voor niet-leden van 42,50 euro (zonder automatische afschrijving komt daar nog 0,50 euro per uur bij). Dan komen er dus twee mannen die veertig tot vijftig geiten per uur aankunnen. AB is nu op elf bedrijven geweest. Maar relatiebeheerder Van Vliet wil het gebied graag uitbreiden naar Midden-Nederland. Van Engelenhoven heeft zo'n honderd adressen en vindt dat voldoende. Ook hij rekent met een uurprijs, die ligt op 42,50 euro. ✓

Geitenbekappers

AB Zuid-Holland, Hazerswoude-Dorp,
contact: Gerard van Vliet, 0172-231757

Geitenbekapservice De Rimboe, Achterberg,
contact: Anton van Engelenhoven

Geiten- en koeienservice Stein van Kempen, Rijkevoort,
contact: Stein van Kempen, 06-16044172

Van den Heuvel hoefverzorging, Oirschot,
contact: Toon van den Heuvel, 06-15443066